

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 30. aprila 2019¹

Zadeva C-390/18

Ob udeležbi

**YA,
AIRBNB Ireland UC,
Hotelière Turenne SAS,
Association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP),
Valhotel**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Parizu, Francija))

„Predhodno odločanje – Svoboda opravljanja storitev – Direktiva 2000/31/ES – Povezovanje poklicnih in nepoklicnih gostiteljev, ki razpolagajo z nastanitvami za najem, z osebami, ki iščejo takšne nastanitve – Dodatno nudenje raznih drugih storitev – Nacionalna zakonodaja, ki določa omejevalna pravila v zvezi z opravljanjem poklica nepremičninskega posrednika“

I. Uvod

1. Sodišče je v sodbah Asociación Profesional Elite Taxi² in Uber France³ razsodilo, da je treba storitev posredovanja, namenjeno povezovanju nepoklicnih voznikov, ki uporabljajo lastno vozilo, z osebami, ki iščejo prevoz v mestu, šteti za neločljivo povezano s storitvijo prevoza in je ni mogoče opredeliti za storitev informacijske družbe ter je izključena s področja uporabe Direktive 2000/31/ES.⁴
2. Tudi ta zadeva je del problematike opredelitve storitev, ki se zagotavljajo prek elektronskih platform. Juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Parizu, Francija) je namreč Sodišče zaprosil, naj presodi, ali storitev povezovanja najemodajalcev, ki razpolagajo z nastanitvami, z osebami, ki iščejo tovrstne nastanitve, ustreza opredelitvi pojma „storitev informacijske družbe“ in ali zato zanjo velja svoboda opravljanja storitev, kot je zagotovljena z Direktivo 2000/31.

¹ Jezik izvornika: francoščina.

² Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 48).

³ Sodba z dne 10. aprila 2018 (C-320/16, EU:C:2018:221, točka 27).

⁴ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL 2000, L 178, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

3. Zatrjevana dejanja naj bi bila storjena v obdobju med 11. aprilom 2012 in 24. januarjem 2017. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila Direktiva 98/34/ES⁵ s 7. oktobrom 2015 razveljavljena in nadomeščena z Direktivo (EU) 2015/1535.⁶ Člen 2(a) Direktive 2000/31 razlaga pojem „storitve informacijske družbe“ s sklicevanjem na člen 1(1) Direktive 2015/1535, ki določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(b) ‚storitev‘ pomeni katero koli storitev informacijske družbe ali katero koli storitev, ki se običajno opravi odplačno, na daljavo, elektronsko in na posamezno zahtevo prejemnika storitev.

Za namene te opredelitve:

- (i) ‚na daljavo‘ pomeni, da se storitev opravi, ne da bi bile stranke sočasno navzoče;
- (ii) ‚elektronsko‘ pomeni, da se storitev pošlje na začetnem kraju in sprejme na cilju z elektronsko opremo za obdelavo (skupaj z digitalnim zgoščevanjem) in shranjevanje podatkov ter se v celoti prenaša, pošilja in sprejema po žici, radijsko, z optičnimi ali drugimi elektromagnetnimi sredstvi;
- (iii) ‚na zahtevo prejemnika storitev‘ pomeni, da se storitev opravi s prenosom podatkov na posamezno zahtevo.

Okvirni seznam storitev, ki jih ta opredelitev ne zajema, je določen v Prilogi I.

[...]“

4. Opredelitev pojma „storitve informacijske družbe“ iz člena 1(1)(b) Direktive 2015/1535 je v bistvu enaka opredelitvi iz člena 1(2) Direktive 98/34. Poleg tega se tudi sklicevanja na Direktivo 98/34 razumejo kot sklicevanja na Direktivo 2015/1535.⁷ Zato se analiza opredelitve storitve kot „storitve informacijske družbe“ v smislu Direktive 2015/1535, na katero se bom skliceval v teh sklepnih predlogih, po mojem mnenju lahko prenese na določbe Direktive 98/34.

5. Člen 2(h) Direktive 2000/31 določa:

„Za namene te direktive imajo posamezni izrazi, uporabljeni v tej direktivi, naslednji pomen:

[...]

5 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 337), kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. julija 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 21, str. 8) (v nadaljevanju: Direktiva 98/34).

6 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL 2015, L 241, str. 1). Glej člen 10 te direktive.

7 Glej člen 10 Direktive 2015/1535.

- (h) ‚koordinirano področje‘: zahteve, določene v pravnih sistemih držav članic za ponudnike storitev informacijske družbe ali storitve informacijske družbe, ne glede na to, ali so splošne narave ali posebej določene.
- (i) koordinirano področje se nanaša na zahteve, ki jih mora ponudnik storitev izpolniti za:
- začetek opravljanja storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede kvalifikacij, dovoljenj in prigrasitev,
 - izvajanje dejavnosti storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede obnašanja ponudnika storitev, zahteve glede kakovosti ali vsebine storitve, vključno z zahtevami za oglaševanje in pogodbe ali zahtevami glede odgovornosti ponudnika storitve.
- (ii) koordinirano področje ne zajema zahtev, na primer:
- zahtev glede blaga samega,
 - zahtev glede dobave blaga,
 - zahtev glede storitev, ki se ne zagotavljajo elektronsko.“

6. Člen 3 te direktive določa:

„1. Vsaka država članica zagotovi, da so storitve informacijske družbe ponudnika, ki posluje na njenem ozemlju, skladne z veljavnimi nacionalnimi določbami v zadevni državi članici, ki spadajo na koordinirano področje.

2. Države članice ne smejo omejevati prostega pretoka storitev informacijske družbe iz druge države članice zaradi razlogov, ki spadajo na koordinirano področje.

3. Odstavek 1 in 2 se ne uporabljata za področja, navedena v Prilogi.

4. Države članice lahko v zvezi z neko storitvijo informacijske družbe sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od odstavka 2, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) ukrepi so:

- (i) potrebni zaradi enega od naslednjih razlogov:
- javnega reda, predvsem preprečevanja, odkrivanja in kazenskega pregona kaznivih dejanj, vključno z varstvom mladoletnikov in bojem proti podžiganju sovraštva zaradi rase, spola, veroizpovedi ali narodnosti, ter kršitev človekovega dostojanstva v zvezi s posamezniki,
 - varstva javnega zdravja,
 - javne varnosti, vključno z varstvom nacionalne varnosti in zaščite,
 - varstva potrošnikov, vključno z varstvom investitorjev;
- (ii) in naravnani proti storitvi informacijske družbe, ki posega v cilje iz točke (i) ali predstavlja resno in nevarno tveganje, da bo ogrozila te cilje;
- (iii) sorazmerni s temi cilji;

- (b) država članica je pred sprejetjem navedenih ukrepov ne glede na sodne postopke, vključno s predhodnimi postopki in dejanji v okviru kazenske preiskave,
- zahtevala od države članice iz odstavka 1, da sprejme ukrepe, in ta ni sprejela takšnih ukrepov ali pa niso bili ustrezni,
 - uradno obvestila Komisijo in državo članico iz odstavka 1 o namenu, da sprejme takšne ukrepe.

5. Države članice lahko iz nujnih razlogov odstopajo od pogojev iz odstavka 4(b). V tem primeru je treba o ukrepih čim prej uradno obvestiti Komisijo in državo članico iz odstavka 1 in navesti razloge, zaradi katerih država članica meni, da gre za nujni primer.

6. Komisija mora ne glede na možnost države članice, da izvede te ukrepe, čim prej preveriti skladnost priglašениh ukrepov s pravom Skupnosti; če se izkaže, da ukrep ni skladen s pravom Skupnosti, Komisija od udeležene države članice zahteva, da opusti sprejetje predlaganih ukrepov ali da že sprejete ukrepe nemudoma prekliče.“

B. Francosko pravo

7. Člen 1 zakona št. 70-9 z dne 2. januarja 1970 o pogojih opravljanja nekaterih transakcij z nepremičninami in premičninami (v nadaljevanju: Hoguetov zakon)⁸ v prečiščeni različici določa:

„Določbe tega zakona se uporabljajo za fizične ali pravne osebe, ki kot redno ali dopolnilno dejavnost opravljajo ali pomagajo opravljati transakcije s premoženjem drugih, ki se nanašajo na:

1. nakup, prodajo, iskanje, zamenjavo, sezonski ali nesezonski najem ali podnajem opremljenih ali neopremljenih, pozidanih ali nepozidanih nepremičnin;

[...]“

8. Člen 3 Hoguetovega zakona določa:

„Dejavnosti iz člena 1 lahko izvajajo samo fizične ali pravne osebe s poklicno izkaznico, ki jo za obdobje in v skladu s postopki, določenimi z dekretom Conseil d'Etat (državni svet), izda predsednik krajevne gospodarske zbornice ali predsednik gospodarske zbornice departmaja Île-de-France in v kateri je navedeno, kakšne dejavnosti lahko opravljajo.

Ta izkaznica se lahko izda le fizičnim osebam, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. dokažejo svojo poklicno usposobljenost,
2. dokažejo finančno jamstvo, ki omogoča vračilo sredstev [...],
3. imajo sklenjeno zavarovanje za primer finančnih tveganj, ki izhajajo iz njihove poklicne odgovornosti,
4. ne bremeni jih nezmožnost ali prepoved opravljanja [...]

⁸ JOFR z dne 4. januarja 1970, str. 142.

9. Dalje, člen 5 tega zakona določa:

„Osebe iz člena 1, ki prejemajo ali hranijo denarne zneske [...], morajo izpolnjevati zahteve, določene z dekretom državnega sveta, zlasti pravila glede vodenja evidenc in izdajanje potrdil, in druge obveznosti, ki izhajajo iz pooblastila.“

10. Z dekretom se torej zaradi varstva interesov posameznikov, katerih sredstva prejmejo posredniki, zahteva vodenje posebnih evidenc in imenikov ter strogo računovodstvo pri upravljanju denarnih sredstev.

11. Nazadnje, člen 14 Hoguetovega zakona določa, da se oseba, ki nima poklicne izkaznice, kaznuje s šestmesečno zaporno kaznijo in denarno kaznijo v višini 7500 EUR. Člen 16 tega zakona pa določa zaporno kazen dveh let in denarno kazen v višini 30.000 EUR za osebo, ki denarne zneske upravlja brez poklicne izkaznice (člen 3) ali krši obveznost vodenja posebnih evidenc, imenikov in strogega računovodstva (člen 5).

III. Dejansko stanje

12. AIRBNB Inc., družba s sedežem v Združenih državah, je matična družba skupine AIRBNB.

13. AIRBNB Ireland UC, družba, ustanovljena po irskem pravu in s sedežem v Dublinu (Irski), je del skupine AIRBNB in je v stoddotni lasti družbe AIRBNB Inc. Družba AIRBNB Ireland za vse uporabnike, ki niso iz Združenih držav, upravlja spletno platformo, namenjeno povezovanju (poslovnih in zasebnih) gostiteljev, ki oddajajo nastanitve v najem, z osebami, ki iščejo tovrstne nastanitve.

14. Potem ko je association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP) vložila predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskopravnega zahtevka zoper neznano osebo, je parquet de Paris (državno tožilstvo v Parizu, Francija) 16. marca 2017 izdalo obtožni akt zaradi upravljanja sredstev pri posredovanju in upravljanju nepremičnin in premičnin s strani osebe brez poklicne izkaznice v skladu s Hoguetovim zakonom, in za druga kazniva dejanja, ki naj bi bila storjena med 11. aprilom 2012 in 24. januarjem 2017, in družbi AIRBNB Ireland dodelilo status priče s pravnim zastopanjem.

15. Družba AIRBNB Ireland zanika, da bi opravljala dejavnost nepremičninskega posrednika in navaja, da Hoguetovega zakona zaradi nezdržljivosti z Direktivo 2000/31 ni mogoče uporabiti.

IV. Vprašnji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

16. V teh okoliščinah je jube d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Parizu, Francija) z odločbo z dne 6. junija 2018, ki je na Sodišče prispela 13. junija 2018, prekinil odločanje in Sodišču predložil ti vprašnji za predhodno odločanje:

- „1. Ali za storitve, ki jih družba AIRBNB Ireland v Franciji opravlja prek elektronske platforme, upravljane iz Irske, velja svoboda opravljanja storitev, določena v členu 3 [Direktive 2000/31]?
2. Ali se lahko omejevalni predpisi v zvezi z opravljanjem poklica nepremičninskega posrednika v Franciji, določeni s [Hoguetovim zakonom], uporabijo proti družbi AIRBNB Ireland?“

17. Pisna stališča so predložili družba AIRBNB Ireland, združenje AHTOP, francoska, češka, španska in luksemburška vlada ter Evropska komisija. Iste zainteresirane stranke, razen češke in luksemburške vlade, so bile zastopane na obravnavi 14. januarja 2019.

V. Analiza

A. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

18. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba za storitve, ki jih zagotavlja družba AIRBNB Ireland, šteti, da spadajo pod opredelitev „storitev informacijske družbe“ v smislu člena 1(1)(a) Direktive 2015/1535, na katerega se sklicuje člen 2(a) Direktive 2000/31, in ali tako zanje velja prosti pretok storitev, ki je zagotovljen s to direktivo.

19. Iz člena 3(1) Direktive 2000/31 namreč izhaja, da vsaka država članica zagotovi, da so storitve informacijske družbe ponudnika, ki posluje na njenem ozemlju, v skladu z veljavnimi nacionalnimi določbami v zadevni državi članici, ki spadajo na koordinirano področje. Nasprotno pa člen 3(2) te direktive določa, da države članice, razen države članice, na katere ozemlju ima ponudnik sedež, iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje, ne smejo omejevati prostega pretoka takih storitev. Torej svoboda opravljanja storitev iz prvega vprašanja za prehodno odločanje velja za storitve informacijske družbe.

20. Predložitveno sodišče v zvezi s tem le navaja, da Direktiva 2000/31 nasprotuje uporabi omejevalnih nacionalnih pravil, kot je Hoguetov zakon, na področju elektronskega poslovanja in da je zato treba ugotoviti, ali dejavnost družbe AIRBNB Ireland spada na področje uporabe te direktive.

21. V zvezi s tem imajo stranke popolnoma nasprotna stališča in navajajo premisleke o tem, ali je, in če je, pod katerimi pogoji je dejavnost družbe AIRBNB Ireland primerljiva z dejavnostjo družbe Uber, glede katere sta bili izdani sodbi Asociación Profesional Elite Taxi⁹ in Uber France¹⁰.

22. Družba AIRBNB Ireland, irska, češka in luksemburška vlada ter Komisija v bistvu menijo, da storitev, kakršno zagotavlja AIRBNB Ireland – ki omogoča povezavo ponudnikov storitev s potencialnimi strankami – izpolnjuje merila iz opredelitve „storitve informacijske družbe“ v smislu Direktive 2000/31.

23. Nasprotno pa združenje AHTOP ter francoska in španska vlada menijo, da v skladu z obrazložitvijo Sodišča v sodbi Asociación Profesional Elite Taxi¹¹ storitev posredovanja, kakršno zagotavlja družba AIRBNB Ireland, skupaj z drugimi storitvami družbe AIRBNB Ireland pomeni celotno storitev, katere bistvena značilnost je poslovanje z nepremičninami.

24. Za odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje bom najprej navedel nekaj splošnih ugotovitev o dejavnosti družbe AIRBNB Ireland in o delovanju njene elektronske platforme (točke od 25 do 33 teh sklepnih predlogov). Nato bom odgovoril na vprašanje, ali je na podlagi teh ugotovitev dejavnost družbe AIRBNB Ireland zajeta s pojmom „storitve informacijske družbe“. Pri tem bom upošteval zakonodajne pogoje, pod katerimi se lahko šteje, da je storitev zajeta s pojmom „storitve informacijske družbe“, in ponazoril specifične probleme, ki jih povzročajo opredeljevanje elektronskih platform v smislu Direktive 2000/31 (točke od 35 do 44 teh sklepnih predlogov). Po navedbi rešitve iz sodne prakse, ki je bila razvita za odpravo teh problemov (točke od 45 do 53 teh sklepnih predlogov), bom preučil, ali je ta rešitev prenosljiva, in če je, pod katerimi pogoji je prenosljiva glede na okoliščine postopka v glavni stvari (točke od 55 do 78 teh sklepnih predlogov). Nazadnje bom glede na te premisleke analiziral, kako druge storitve družbe AIRBNB Ireland vplivajo na opredelitev njene storitve posredovanja (točke od 80 do 85 teh sklepnih predlogov).

⁹ Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

¹⁰ Sodba z dne 10. aprila 2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

¹¹ Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

1. Dejavnost družbe AIRBNB Ireland

25. Kot je razvidno iz dejanskega stanja, pojasnil, ki so jih predložile nekatere stranke, in pogojev uporabe storitev navedene platforme za uporabnike iz Evropske unije,¹² družba AIRBNB Ireland upravlja elektronsko platformo, katere namen je povezovanje najemodajalcev, ki oddajajo nastanitve v najem, z osebami, ki iščejo tovrstne nastanitve.

26. Družba AIRBNB Ireland združuje oglase na svoji platformi, tako da je iskanje nastanitve za najem mogoče opraviti na podlagi več meril in ne glede na to, kje je potencialni najemnik. Rezultati izvedenega iskanja glede na izbrano destinacijo in obdobje prebivanja so prikazani v obliki seznama nastanitve s fotografijami in splošnimi informacijami, zlasti s cenami. Nato lahko uporabnik platforme dostopa do podrobnejših informacij o vsaki nastanitvi in se odloči na njihovi podlagi.

27. Najemodajalec mora določiti cene, koledar razpoložljivosti, merila za rezervacijo ter svoja pravila, ki jih morajo morebitni najemniki sprejeti. Najemodajalec se mora tudi odločiti za eno od vnaprej določenih možnosti glede pogojev odpovedi najema njegove nastanitve, kot jih ponuja družba AIRBNB Ireland.

28. Storitve družbe AIRBNB Ireland niso omejene le na zagotavljanje platforme za vzpostavljanje stikov med najemodajalci in najemniki.

29. Najprej, družba AIRBNB Ireland je vzpostavila sistem, v katerem lahko najemodajalec in najemnik drug drugega ocenita z oceno od nič do pet zvezdic. Ocene skupaj z morebitnimi komentarji so na platformi dostopne tako najemodajalcem kot najemnikom.

30. Dalje, v nekaterih primerih, zlasti če najemodajalec prejme slabe ocene ali negativne komentarje oziroma če odpoveduje potrjene rezervacije, lahko družba AIRBNB Ireland začasno odstrani njegove objave, odpove rezervacijo ali celo prepove dostop do strani.

31. Nazadnje, družba AIRBNB Ireland najemodajalcu ponuja tudi (i) okvir za določitev vsebine ponudbe, (ii) fotografsko storitev, (iii) zavarovanje civilne odgovornosti, (iv) jamstvo za škodo v višini 800.000 EUR in (v) orodje za določitev cene najema na podlagi tržnih povprečij platforme.

32. AIRBNB Payments UK Ltd, družba britanskega prava s sedežem v Londonu, v okviru skupine AIRBNB zagotavlja storitve spletnega plačevanja uporabnikom elektronske platforme AIRBNB Ireland in upravlja plačilne dejavnosti skupine znotraj Evropske unije. Ko najemodajalec potrdi najemnika, ta družbi AIRBNB Payments UK nakaže znesek najemnine, povečan za od 6 do 12 % za stroške in za storitev družbe AIRBNB Ireland. Družba AIRBNB Payments UK denarna sredstva zadrži za račun najemodajalca in jih nato 24 ur po prihodu najemnika v prostore posreduje najemodajalcu z nakazilom, s čimer da najemniku jamstvo o obstoju nepremičnine, najemodajalcu pa jamstvo za plačilo.

33. Francoski internetni uporabniki tako na eni strani sklenejo pogodbo z družbo AIRBNB Ireland za uporabo spletnega mesta (predložitev oglasa, rezervacije) in na drugi z družbo AIRBNB Payments UK pogodbo za plačila, opravljena prek tega spletnega mesta.

34. Ob upoštevanju tega je treba znova obravnavati vprašanje, ali se storitev družbe AIRBNB Ireland lahko šteje za storitev informacijske družbe.

¹² Glej <https://www.airbnb.fr/terms#eusec7>.

2. Dejavnost družbe AIRBNB Ireland glede na opredelitev iz Direktive 2000/31

35. Storitve informacijske družbe je v Direktivi 2015/1535 opredeljena kot storitev, ki se opravi odplačno, na daljavo, elektronsko in na zahtevo prejemnika.

36. V zvezi s tem je res, da je storitev, ki omogoča povezovanje uporabnikov elektronske platforme, *a priori* v skladu z opredelitvijo storitev informacijske družbe, če se obravnava posamično. Do take ugotovitve je prišlo tudi Sodišče v sodbi L'Oréal in drugi.¹³ Kot je razvidno iz te sodbe, je upravljanje spletnega trga, to je internetna storitev, namenjena omogočanju stika med prodajalci in kupci izdelkov, načeloma lahko „storitev informacijske družbe“ v smislu Direktive 2000/31.

37. Toda – kot sem že navedel v sklepnih predlogih v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi¹⁴ v zvezi z elektronskimi platformami – problematična niso merila glede odplačnosti storitve in glede storitve na zahtevo, temveč merila glede storitev, ki se opravijo na daljavo in elektronsko. Včasih je namreč težko določiti mejo med sestavnim delom storitve, ki se opravi elektronsko, in sestavnim delom, ki se ne opravi na ta način.

38. Natančneje je glede vprašanja, ali se storitev, ki jo zagotavlja družba AIRBNB Ireland, običajno opravi za plačilo, iz predložitvene odločbe razvidno, da znesek najemnine, ki ga plača najemnik, vključuje stroške in nadomestilo za storitev, ki jo zagotavlja družba AIRBNB Ireland. Zato je treba opozoriti, da obstajata dve kategoriji prejemnikov storitev družbe AIRBNB Ireland: najemodajalci in najemniki, pri čemer ti kategoriji nista ločeni. Vendar, kot je razvidno iz sodbe Papasavvas,¹⁵ plačila za storitev, ki jo opravi ponudnik v okviru svoje gospodarske dejavnosti, ne opravijo nujno osebe, ki imajo od nje korist. *A fortiori*, v primeru storitev povezovanja prejemnikov, ki se ločijo na dve kategoriji, zadostuje, da nadomestilo ponudniku storitve informacijske družbe plača ena od teh kategorij.

39. Glede pogoja, ki se nanaša na opravljanje storitve na zahtevo prejemnika storitev, je treba opozoriti, da je Sodišče v sodbi Google France in Google¹⁶ odločilo, da storitev plačljivega priporočanja, ki se uporablja v okviru internetnega iskalnika, pri čemer lahko gospodarski subjekt uporabnikom tega iskalnika prikaže promocijsko povezavo do svoje spletne strani, izpolnjuje pogoj glede posamične zahteve tega gospodarskega subjekta. Pri storitvah družbe AIRBNB Ireland mora najemodajalec, če želi, da je na platformi prikazana njegova nastanitev, stopiti v stik s platformo, ki jo upravlja ta družba. Poleg tega mora najemnik, če želi najeti nastanitev, objavljeno na tej platformi, izvesti iskanje z uporabo platforme AIRBNB Ireland.

40. Na drugi strani razprava med strankami ponazarja, da je odgovor na vprašanje, ali storitev, ki jo zagotavlja družba AIRBNB Ireland, izpolnjuje tretjo in četrto zahtevo, navedeni v točki 35 teh sklepnih predlogov, torej, ali se storitev opravlja na daljavo in elektronsko, v veliki meri odvisen od stališča, ki je bilo sprejeto pri določanju obsega zadevne storitve.

41. Za ponazoritev mojega stališča: družba AIRBNB Ireland fizično ni v stiku s prejemniki storitev, in sicer niti z najemodajalci niti z najemniki. Kot je razvidno iz uvodnih ugotovitev glede dejavnosti družbe AIRBNB Ireland, najemodajalec ni dolžan osebno navezati stika z družbo AIRBNB Ireland, da lahko objavi nastanitev na platformi. Poleg tega lahko uporabnik platforme, ki jo upravlja družba AIRBNB Ireland, nastanitev najame na daljavo, ne da bi moral fizično vzpostaviti stik s tem ponudnikom storitev. Vendar pa je jasno, da povezovanje uporabnikov platforme, ki jo upravlja družba AIRBNB Ireland, povzroči uporabo nastanitve, kar se lahko šteje za neelektronski sestavni del storitve, ki jo zagotavlja ta družba.

13 Sodba z dne 12. julija 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, točka 109).

14 C-434/15, EU:C:2017:364, točka 27.

15 Sodba z dne 11. septembra 2014 (C-291/13, EU:C:2014:2209, točki 28 in 29).

16 Sodba z dne 23. marca 2010 (od C-236/08 do C-238/08, EU:C:2010:159, točki 23 in 110).

42. Ali je v teh okoliščinah mogoče šteti, da je storitev, ki jo zagotavlja družba AIRBNB Ireland, storitev na daljavo v smislu člena 1(1)(b)(i) Direktive 2015/1535, ki zahteva, da se storitev opravi, ne da bi bile stranke sočasno navzoče?

43. Podobno, ali je mogoče šteti, da je storitev povezovanja najemodajalcev in najemnikov, ki vodi do uporabe nastanitve, v celoti opravljena z elektronsko opremo, kot določa člen 1(1)(b)(ii) Direktive 2015/1535, in ni povezana s storitvami iz okvirnega seznama v Prilogi I k navedeni direktivi, to je s storitvami, ki imajo materialno vsebino, čeprav potekajo prek elektronskih naprav?

44. Za odgovor na ti vprašanji bom obravnaval sodno prakso Sodišča, ki je že bilo pozvano, naj odloči o opredelitvi mešanih storitev, to je storitev, sestavljenih iz elementa, ki se opravi elektronsko, in elementa, ki se ne opravi elektronsko.¹⁷

3. Mešane storitve glede na Direktivo 2000/31

45. Sodišče je v sodbi Ker-Optika¹⁸ preučilo, ali lahko to, da se za prodajo ali dobavo kontaktnih leč zahteva predhodni posvet z zdravnikom z obveznim zdravniškim pregledom pacienta, prepreči, da bi se prodaja leč po internetu opredelila za „storitev informacijske družbe“ v smislu Direktive 2000/31. V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da tak posvet z zdravnikom ni neločljivo povezan s prodajo kontaktnih leč, ker se lahko opravi neodvisno od prodaje.

46. Iz tega sklepam, da storitve, ki niso neločljivo povezane z elektronsko zagotovljeno storitvijo, v smislu, da se prve lahko zagotovijo neodvisno od druge, ne morejo vplivati na naravo te storitve. Elektronsko zagotovljena storitev ne izgubi svojega gospodarskega interesa in ostane neodvisna glede na storitve z materialno vsebino.

47. Nasprotno pa opredelitev elektronsko zagotovljene storitve zahteva skrbno analizo, kadar ta storitev tvori neločljivo celoto s storitvijo z materialno vsebino.¹⁹

48. V tem smislu je Sodišče v sodbi Asociación Profesional Elite Taxi²⁰ odločilo, da se lahko storitev posredovanja, s katero se povežeta nepoklicni voznik, ki uporablja lastno vozilo, in oseba, ki išče prevoz v mestu, *a priori* opredeli kot „storitev informacijske družbe“, če se obravnava posamično.²¹ Vendar je Sodišče glede na vse značilnosti dejavnosti družbe Uber razsodilo, da je treba njeno storitev posredovanja šteti za neločljivo povezano s storitvijo prevoza in da zato ne spada na področje uporabe Direktive 2000/31.

49. V zvezi s tem je Sodišče najprej ugotovilo, da storitev, kakršno zagotavlja družba Uber, ni samo storitev posredovanja, s katero se prek aplikacije za pametni telefon povežeta nepoklicni voznik, ki uporablja lastno vozilo, in oseba, ki išče prevoz v mestu. Subjekt, ki opravlja te storitve posredovanja, namreč *sočasno vzpostavlja ponudbo storitev mestnega prometa*, do katerih dostop omogoča predvsem z informacijskimi orodji in *katerih splošno delovanje organizira* za osebe, ki želijo sprejeti to ponudbo za prevoz v mestu.²²

50. Nato je Sodišče podalo podrobna pojasnila za presojo, ali sta bili ti merili izpolnjeni.

17 Glej moje sklepe predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 33).

18 Sodba z dne 2. decembra 2010 (C-108/09, EU:C:2010:725, točke od 32 do 38).

19 Glej moje sklepe predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 35).

20 Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 34).

21 Glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 35).

22 Glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 38). (Moj poudarek)

51. Natančneje, Sodišče je navedlo, da brez aplikacije, ki jo zagotavlja družba Uber, prvič, vozniki ne bi mogli opravljati prevoznih storitev, in drugič, osebe, ki iščejo prevoz v mestu, ne bi mogle uporabiti storitev navedenih voznikov.²³ Po mojem mnenju se ta pojasnila nanašajo na merilo v zvezi s tem, da družba Uber *vzpostavlja ponudbo storitev z materialno vsebino*.

52. Poleg tega je Sodišče navedlo, da ima družba Uber odločilen vpliv na pogoje opravljanja storitev teh voznikov, saj prek svoje aplikacije določi vsaj maksimalno ceno prevoza in opravlja nekolikšen nadzor nad kakovostjo vozil in njihovih voznikov.²⁴ Namen teh pojasnil je po mojem mnenju ugotoviti, da je družba Uber *organizirala splošno delovanje storitev*, ki niso bile zagotovljene elektronsko.

53. Sodišče je tako v sodbah Asociación Profesional Elite Taxi²⁵ in Uber France²⁶ določilo dve merili, s katerima je mogoče odgovoriti na vprašanje, ali je elektronsko zagotovljeno storitev, ki se obravnava posamično in *a priori* izpolnjuje opredelitev „storitve informacijske družbe“, mogoče ločiti od drugih storitev z materialno vsebino ali ne, in sicer merili, ki se nanašata na to, prvič, ali ponudnik *vzpostavlja ponudbo storitev z materialno vsebino*, in drugič, ali ima *ponudnik odločilen vpliv na pogoje opravljanja teh storitev*.

54. Zato je treba ugotoviti, ali sta v okoliščinah iz postopka v glavni stvari ti merili izpolnjeni.

4. Merilo vzpostavljanja ponudbe storitev

a) Uporaba v obravnavanem primeru

55. Ali je družba AIRBNB Ireland kot del svoje dejavnosti vzpostavila ponudbo v smislu sodb Asociación Profesional Elite Taxi²⁷ in Uber France²⁸?

56. Na to vprašanje je treba po mojem mnenju odgovoriti nikalno iz naslednjih razlogov.

57. Ponudba družbe Uber, ki je bila nov pojav, vsaj glede storitve UberPop, je temeljila na nepoklicnih voznikih, zato je Sodišče menilo, da brez aplikacije družbe Uber te storitve prevoza po naročilu, ki ga zagotavljajo nepoklicni vozniki, ne bi bilo mogoče ponujati. Seveda bi lahko nepoklicni voznik poskušal sam ponujati storitev prevoza po naročilu. Vendar brez te aplikacije ne bi mogel zagotoviti stika med svojo ponudbo in povpraševanjem.

58. V nasprotju s platformo družbe Uber je platforma družbe AIRBNB Ireland odprta za poklicne in nepoklicne najemodajalce. Trg za kratkoročno poklicno in nepoklicno oddajanje nastanitvev je obstajal, še preden je družba AIRBNB Ireland začela zagotavljati svoje storitve. Kot ugotavlja luksemburška vlada, lahko poklicni in nepoklicni najemodajalci svoje blago ponujajo po običajnejših kanalih. Poleg tega ni nenavadno, da najemodajalec ustvari spletno stran, ki je namenjena izključno njegovi nastanitvi in ki jo je mogoče najti z uporabo iskalnikov.

59. Nastanitvene storitve zato niso neločljivo povezane z elektronsko zagotovljeno storitvijo družbe AIRBNB Ireland, v smislu, da se lahko zagotovijo neodvisno od te storitve. Te storitve še vedno ohranjajo svoj gospodarski interes in ostajajo neodvisne od elektronske storitve družbe AIRBNB Ireland.

23 Glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 39).

24 Glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 39).

25 Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

26 Sodba z dne 10. aprila 2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

27 Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

28 Sodba z dne 10. aprila 2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

60. Ker merilo v zvezi z vzpostavljanjem ponudbe storitev v smislu sodbe Asociación Profesional Elite Taxi²⁹ v obravnavanem primeru ni izpolnjeno, se postavlja vprašanje povezave med tem merilom in merilom, ki se nanaša na izvajanje nadzora nad opravljanjem teh storitev. To vprašanje se pri dejavnosti družbe Uber ni zastavilo, saj sta bili v tem primeru izpolnjeni obe merili.³⁰

b) Povezava med vzpostavljanjem ponudbe storitev in izvajanjem nadzora nad temi storitvami

61. Nove tehnologije, kot je internet, na ravni, ki je bila do zdaj nepredstavljiva, omogočajo odziv na vsako povpraševanje z ustrezno ponudbo. Prav tako bo verjetno za vsako ponudbo obstajalo povpraševanje. To je mogoče zlasti zaradi inovacij, ki so jih uvedli gospodarski subjekti, ki želijo povečati svojo konkurenčnost. Te inovacije tako krepijo gospodarsko izmenjavo in igrajo pomembno vlogo pri razvoju trga brez meja. Prav tako lahko vodijo k oblikovanju ponudbe – ali celo povpraševanja – ki prej ni obstajala.

62. Vse to je v skladu z logiko notranjega trga, ki, kot opozarja zakonodajalec Unije v uvodni izjavi 3 Direktive 98/48, ponudnikom storitev omogoča, da razvijejo svoje čezmejne dejavnosti, porabnikom pa nove oblike dostopa do blaga in storitev.

63. V teh okoliščinah bi bilo po eni strani v nasprotju z logiko notranjega trga, po drugi pa v nasprotju z liberalizacijo storitev informacijske družbe, kar je cilj Direktive 2000/31,³¹ če bi zgolj zato, ker se z njimi ustvarja nova ponudba, inovacije gospodarskih subjektov, ki potrošnikom omogočajo nove oblike dostopa do blaga ali storitev, te gospodarske subjekte izključevale s področja uporabe Direktive 2000/31.

64. Vendar pa inovacija, ki povzroči opravljanje storitev z materialno vsebino s strani ali pod nadzorom gospodarskega subjekta, ne more zagotoviti uporabe Direktive 2000/31, saj bi pod pretvezo opravljanja storitev informacijske družbe ta gospodarski subjekt tekmoval z drugimi akterji na trgu, ki niso deležni te liberalizacije.

65. Iz teh razlogov je merilo v zvezi z vzpostavljanjem ponudbe storitev po mojem mnenju le kazalnik, da elektronsko zagotovljena storitev tvori neločljivo celoto s storitvijo z materialno vsebino. Ni dovolj, da ponudnik vzpostavi novo ponudbo storitev, ki niso zagotovljene elektronsko, v smislu, ki sem ga navedel v točkah od 49 do 51 teh sklepnih predlogov: vzpostavitvi ponudbe teh storitev mora slediti vzdrževanje pogojev za njihovo opravljanje pod nadzorom tega ponudnika.

66. V zvezi s tem je treba opozoriti, da lahko ponudnik elektronsko zagotovljenih storitev svoje dejavnosti organizira na način, ki mu omogoča izvajanje nadzora nad opravljanjem storitev z materialno vsebino, tudi če so te del že obstoječe ponudbe. Ali je treba v takih okoliščinah šteti, da ponudnik zagotavlja storitev informacijske družbe in je zato upravičen do liberalizacije iz Direktive 2000/31? Iz razlogov, ki sem jih navedel v točki 64 teh sklepnih predlogov, je treba po mojem mnenju na to vprašanje odgovoriti nikalno.

67. Iz navedenega je razvidno, da merilo, ki se nanaša na vzpostavljanje ponudbe storitev, ki niso zagotovljene elektronsko, ni odločilno pri vprašanju, ali te storitve sestavljajo neločljivo celoto s storitvijo, ki je opravljena na ta način. Te storitve so namreč lahko s storitvijo, ki jo ta ponudnik zagotavlja elektronsko, neločljivo povezane zaradi odločilnega vpliva, ki ga ima ponudnik storitev na pogoje opravljanja storitev z materialno vsebino.

²⁹ Sodba z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 38).

³⁰ Glej tudi moje sklepne predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 43). V zvezi s tem glej tudi Van Clynenbreugel, P., „Le droit de l'Union européenne ne se prête-t-il pas (encore) à l'ubérisation des services?“, *Revue de la Faculté de droit de l'Université de Liège*, št. 1, 2018, str. 114.

³¹ Glej moje sklepne predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 31).

68. Iz teh razlogov je treba na podlagi obrazložitve Sodišča glede dejavnosti družbe Uber ugotoviti, ali družba AIRBNB Ireland izvaja nadzor nad pogoji zagotavljanja storitev kratkoročne nastanitve.

5. Nadzor nad pogoji opravljanja storitev

69. Naj spomnim, da je Sodišče v sodbah Asociación Profesional Elite Taxi³² in Uber France³³ ugotovilo, da družba Uber odločilno vpliva na pogoje prevoznih storitev, zlasti z določanjem najvišje cene prevoza, s pobiranjem tega zneska od stranke, preden del tega zneska nakaže nepoklicnemu vozniku vozila, in z opravljanjem nekoličnega nadzora nad kakovostjo vozil in njihovih voznikov ter nad ravnanjem teh voznikov, ki lahko glede na okoliščine primera privede do njihove izključitve.³⁴ Iz besedila teh sodb je razvidno, da je to naštevanje okvirno.

70. Zato menim, da je primerno opozoriti, da sem v svojih sklepnih predlogih, predstavljenih v teh zadevah, Sodišče opozoril na to, da Uber izvaja nadzor nad drugimi upoštevnimi vidiki storitve mestnega prevoza, in sicer nad minimalnimi varnostnimi pogoji s predhodnimi zahtevami v zvezi z vozniki in vozili ter nad dostopnostjo prevozne ponudbe s spodbujanjem voznikov, da delajo ob trenutkih in na krajih največjega povpraševanja.³⁵

71. Vse te okoliščine so me pripeljale do ugotovitve, da Uber izvaja nadzor nad vsemi gospodarsko upoštevnimi vidiki prevoznih storitev, ki jih ponuja v okviru svoje platforme. Pri storitvah mestnega prevoza na zahtevo so namreč cena, takojšnja razpoložljivost prevoznih sredstev, zagotovljena z obsegom ponudbe, minimalna kakovost, ki je sprejemljiva za potnike teh prevoznih sredstev, in njihova varnost najpomembnejši dejavniki za prejemnike teh storitev. Nasprotno pa v obravnavanem primeru menim, da družba AIRBNB Ireland ne izvaja nadzora nad vsemi gospodarsko upoštevnimi vidiki storitev kratkoročne nastanitve, kot sta lokacija nastanitve in njihov standard, ki sta za takšno storitev bistvena. Cena pa pri storitvah kratkoročne nastanitve ne igra tako pomembne vloge kot pri storitvah mestnega prevoza na zahtevo. Družba AIRBNB Ireland, kot izhaja iz moje analize, vsekakor ne nadzoruje cene nastanitvenih storitev.

72. Res je sicer, kot je navedla španska vlada na obravnavi, da elektronska storitev družbe AIRBNB Ireland vpliva na trg kratkoročnih nastanitvev in dejansko tudi na trg nastanitvev na splošno. Kljub temu pa ni videti, da bi družba AIRBNB Ireland delovala kot regulator gospodarskih vidikov tega trga ali kot ponudnik, ki izvaja odločilen nadzor nad pogoji opravljanja storitev nastanitve. Vse socialne in gospodarske posledice delovanja njene platforme izhajajo iz ravnanja uporabnikov te platforme in iz logike ponudbe in povpraševanja.

73. V zvezi s tem menim, da družba AIRBNB Ireland sicer zagotavlja neobvezno pomoč pri določanju cen, vendar pa te cene ne določi, saj to stori najemodajalec sam. Poleg tega v nasprotju s položajem v zadevi Uber³⁶ najemodajalcev, ki uporabljajo platformo družbe AIRBNB Ireland, ta družba ne odvrta od tega, da bi sami določili ceno, temveč je edini dejavnik, ki jih lahko od tega odvrne, logika ponudbe in povpraševanja.

74. Dalje, glede načina opravljanja nastanitvenih storitev je treba ugotoviti, da pogoje najema določajo najemodajalci. Res je, da družba AIRBNB Ireland vnaprej določi možnosti glede pogojev odpovedi. Vendar eno od predlaganih možnosti vedno namerno izbere najemodajalec, zato je končna odločitev o pogojih odpovedi njegova.

32 Glej sodbo z dne 20. decembra 2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

33 Glej sodbo z dne 10. aprila 2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

34 Glej sodbi z dne 20. decembra 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, točka 39), in z dne 10. aprila 2018, Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, točka 21).

35 Glej moje sklepnne predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 51) in v zadevi Uber Francija (C-320/16, EU:C:2017:511, točke 15, 16 in 20).

36 Glej moje sklepnne predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 50).

75. Poleg tega se zdi, da lahko na podlagi informacij, ki izhajajo iz ocen in komentarjev uporabnikov, družba AIRBNB Ireland v nekaterih primerih začasno odstrani objavo, odpove rezervacijo ali celo prepove dostop do svoje platforme. V zvezi s tem lahko upravitelj elektronske platforme prevzame pristojnost upravnega nadzora, zlasti za zagotovitev spoštovanja zahtev iz pogodb, ki jih sklene z uporabniki te platforme. Poleg tega se lahko s temi pogodbenimi pogoji uporabnikom naložijo obveznosti, da bi se upoštevali standardi delovanja elektronske platforme. V zvezi z opredelitvijo storitev informacijske družbe pa se postavlja vprašanje intenzivnosti te pristojnosti, kar se odraža v vplivu na opravljanje storitev, ki jih zagotavljajo uporabniki te platforme.

76. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je družba Uber izvajala nadzor nad kakovostjo vozil in njihovih voznikov ter nad njihovim ravnanjem glede na standarde, ki jih je sama določila. Kot je razvidno iz točk 27 in 29 teh sklepnih predlogov, pa se nadzor, ki ga izvaja družba AIRBNB Ireland, nanaša na upoštevanje standardov, ki so jih uporabniki sami določili ali vsaj izbrali. Vsekakor je bilo pri dejavnosti družbe Uber izvajanje pristojnosti upravnega nadzora le eden od elementov, ki so privedli do ugotovitve, da je ponudnik storitev odločilno vplival na pogoje opravljanja prevoznih storitev.

77. Nazadnje je treba glede okoliščine, ki jo je poudarilo združenje AHTOP, in sicer, da družba AIRBNB Ireland tako kot družba Uber pobere znesek v višini najemnine in ga nato nakaže najemodajalcu, še enkrat opozoriti, da je bilo pri dejavnosti družbe Uber ponudnikovo pobiranje zneskov le eden od elementov, zaradi katerih se je štelo, da storitev ne spada pod pojem „storitev informacijske družbe“. Opozoriti je treba, da je ta element storitve družbe AIRBNB Ireland, ki ga zagotavlja družba AIRBNB Payments UK, značilen za veliko večino storitev informacijske družbe, vključno s platformami, ki omogočajo rezervacijo hotelov ali nakup letalskih vozovnic.³⁷ Zgolj to, da elektronsko zagotovljena storitev vključuje možnost plačila za storitve, ki niso zagotovljene elektronsko, ne omogoča ugotovitve, da so vse te storitve neločljivo povezane.

78. Iz vseh zgoraj navedenih razlogov menim, da ni mogoče zaključiti, da elektronska storitev družbe AIRBNB Ireland izpolnjuje merilo glede izvajanja nadzora nad storitvami z materialno vsebino, natančneje, nad storitvami kratkoročne nastanitve.

79. Zdaj je treba presoditi še zadnjo točko, in sicer trditev združenja AHTOP, da zato, ker družba AIRBNB Ireland svojim uporabnikom ponuja tudi druge storitve, v obravnavanem primeru ni mogoče sprejeti opredelitve njene storitve kot storitve informacijske družbe.

6. Druge storite družbe AIRBNB Ireland

80. Dokazano je, da družba AIRBNB Ireland ponuja tudi druge storitve, in sicer fotografsko storitev, zavarovanje civilne odgovornosti in jamstvo za škodo.

81. Spomniti je treba, da je Sodišče v sodbi Ker-Optika³⁸ ugotovilo, da storitve, ki niso neločljivo povezane z elektronsko zagotovljeno storitvijo v smislu, da se prve lahko zagotovijo neodvisno od druge, ne morejo vplivati na naravo te storitve. Elektronsko zagotovljena storitev ne izgubi svojega gospodarskega interesa in ostaja neodvisna glede na storitve z materialno vsebino.

82. Če se ta ugotovitev prenese na obravnavani primer, je treba ugotoviti, da so druge storitve, ki jih ponuja družba AIRBNB Ireland, neobvezne in zato dopolnilne glede na elektronsko zagotavljano storitev. Te storitve je zato mogoče ločiti od elektronsko zagotavljane storitve. Najemodajalec lahko namreč predhodno in z lastnimi sredstvi pridobi fotografije in sklene zavarovanja ali jamstva pri tretjih osebah.

³⁷ Glej moje sklepne predloge v zadevi Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, točka 34).

³⁸ Sodba z dne 2. decembra 2010 (C-108/09, EU:C:2010:725).

83. Druge storitve, ki jih ponuja družba AIRBNB Ireland, sicer zagotavlja družba sama, medtem ko se analiza Sodišča v sodbi Ker-Optika³⁹ ni nanašala na posvete in preglede, ki jih je opravil prodajalec leč, ampak na tiste, ki so jih opravili zdravniki oftalmologi.

84. Vendar dvomim, da bi bil odgovor Sodišča v tej sodbi drugačen, če bi te storitve zagotovil ponudnik elektronsko zagotovljene storitve. Zdi se mi logično, da ponudniki, zato da bi njihova ponudba postala bolj konkurenčna, širijo ponujeni obseg storitev, vključno s ponujanjem storitev, ki niso zagotovljene elektronsko. Dokler so te storitve ločljive od storitve informacijske družbe, prve ne izkrivljajo druge. Če bi bila sprejeta nasprotna razlaga, bi to lahko povzročilo, da bi ponudniki storitev informacijske družbe omejili privlačnost svoje ponudbe ali storitve z materialno vsebino celo umetno oddali v zunanje izvajanje.

85. Če povzamem, to, da ponudnik storitve informacijske družbe prejemnikom ponuja tudi druge storitve z materialno vsebino, ne preprečuje, da bi bila ta storitev opredeljena kot „storitev informacijske družbe“, če druge storitve niso neločljivo povezane z elektronsko zagotovljeno storitvijo v smislu, da zadnja ne izgubi svojega gospodarskega interesa in ostane neodvisna od storitev z materialno vsebino.

7. Predlog glede prvega vprašanja za predhodno odločanje

86. Na podlagi analize, ki sem jo opravil, sklepam, da storitve z materialno vsebino, ki niso neločljivo povezane z elektronsko zagotovljeno storitvijo, ne morejo vplivati na naravo navedene storitve. Elektronsko zagotovljena storitev ne izgubi svojega gospodarskega interesa in ostane neodvisna glede na storitve z materialno vsebino.

87. Z meriloma, ki ju je v zvezi s tem določilo Sodišče v sodni praksi, in sicer z merilom glede vzpostavljanja ponudbe storitev ter z merilom glede izvajanja nadzora nad pogoji opravljanja teh storitev, je mogoče odgovoriti na vprašanje, ali je elektronsko zagotovljeno storitev, ki se obravnava posamično in *a priori* izpolnjuje opredelitev „storitve informacijske družbe“, mogoče ločiti od drugih storitev z materialno vsebino ali ne.

88. Vendar je merilo, ki se nanaša na vzpostavljanje ponudbe storitev, le kazalnik, da elektronsko zagotovljena storitev tvori neločljivo celoto s storitvijo z materialno vsebino. Ni dovolj, da ponudnik vzpostavi novo ponudbo storitev, ki niso zagotovljene elektronsko, v zgoraj navedenem smislu. Vzpostavitev takšne ponudbe bi moralo slediti ponudnikovo vzdrževanje nadzora nad pogoji opravljanja teh storitev.

89. Na podlagi navedenega torej predlagam, da se na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je treba člen 2(a) Direktive 2000/31 v povezavi s členom 1(1)(b) Direktive 2015/1535 razlagati tako, da storitev povezovanja morebitnih najemnikov z najemodajalci, ki ponujajo kratkotrajno nastanitev, prek elektronske platforme, kadar ponudnik navedene storitve ne nadzira bistvenih pravil teh storitev, spada med storitve informacijske družbe v smislu navedenih določb. To, da navedeni ponudnik ponuja tudi druge storitve z materialno vsebino, ne preprečuje opredelitve elektronsko zagotovljene storitve kot storitve informacijske družbe, če ta ni neločljivo povezana s temi storitvami.

90. Omeniti je treba, da pogoji najema nastanitev, se pravi storitve, ki jih ponujajo najemodajalci, ne spadajo na področje uporabe Direktive 2000/31 in jih je treba presoјati glede na druge določbe prava Unije.⁴⁰

³⁹ Sodba z dne 2. decembra 2010 (C-108/09, EU:C:2010:725).

⁴⁰ Glej po analogiji sodbo z dne 2. decembra 2010, Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, točka 41).

91. Ker je odgovor na prvo vprašanje pritrديل in ker je zato treba storitev AIRBNB Ireland obravnavati kot „storitev informacijske družbe“ v smislu Direktive 2000/31, je treba odgovoriti na drugo vprašanje.

B. Drugo vprašanje za predhodno odločanje

92. Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem za predhodno odločanje, postavljenim v primeru pritrديلnega odgovora na prvo vprašanje, v bistvu želi ugotoviti, ali se lahko zahteve Hoguetovega zakona uveljavljajo proti družbi AIRBNB Ireland kot ponudniku storitev informacijske družbe.

1. Dopustnost

93. Francoska vlada primarno meni, da Sodišče očitno ni pristojno za odgovor na to vprašanje. Po mnenju te vlade gre pri drugem vprašanju za presojo, ali družba AIRBNB Ireland spada na stvarno področje uporabe Hoguetovega zakona, kar je del razlage nacionalnega prava in je zato v izključni pristojnosti predložitvenega sodišča.

94. Francoska vlada podredno šteje, da drugo vprašanje očitno ni dopustno, ker ne izpolnjuje zahtev iz člena 94 Poslovnika Sodišča, saj v njem ni pojasnjeno, ali družba AIRBNB Ireland spada na stvarno področje uporabe Hoguetovega zakona.⁴¹

95. Ne strinjam se s pomisleki francoske vlade glede dopustnosti drugega vprašanja.

96. V zvezi s tem je treba opozoriti, da francoska vlada v okviru svoje podredne trditve priznava, da je mogoče trditi, da predložitveno sodišče implicitno navaja, da družba AIRBNB Ireland spada na področje uporabe Hoguetovega zakona. Drugo vprašanje se namreč ne nanaša na to, ali se ta *zakon uporablja* za družbo AIRBNB Ireland, ampak na to, ali se lahko *omejevalni predpisi* Hoguetovega zakona *uveljavljajo proti* tej družbi.

97. Poleg tega za predlog za sprejetje predhodne odločbe velja domneva upoštevnosti, zato Sodišče odgovor nanj zavrne samo v redkih in skrajnih primerih, zlasti kadar je očitno, da prava Unije ni mogoče uporabiti za okoliščine spora o glavni stvari,⁴² kar v tem primeru ne drži. Drugo vprašanje namreč razumem v smislu, da predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko država članica, ki ni država, na katere ozemlju ima ponudnik storitev informacijske družbe sedež (država članica izvora), s pravili, kakršna so določena v Hoguetovem zakonu, temu ponudniku dejansko naloži določene zahteve. Kot je razvidno iz razprave med strankami, se lahko za to vprašanje uporabi več instrumentov prava Unije.

98. Brez poseganja v zgornje ugotovitve je treba opozoriti, da je francoska vlada na obravnavi navedla, da se zahteve Hoguetovega zakona ne uporabljajo za ponudnike storitev, kakršen je družba AIRBNB Ireland.

99. Vsekakor mora področje uporabe nacionalnega prava natančno določiti nacionalno sodišče. Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, pri tem pa obravnavo vprašanja glede področja uporabe Hoguetovega zakona prepustiti predložitvenemu sodišču.

41 Še bolj podredno francoska vlada v svojih pisnih stališčih trdi, da je treba kazenski postopek, sprožen na podlagi predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, obravnavati kot spor med posamezniki. Zato naj se pri sporu iz postopka v glavni stvari ne bi bilo mogoče sklicevati na Direktivo 2000/31 in naj bi bilo drugo vprašanje za predhodno odločanje posledično le hipotetično. Na obravnavi pa je francoska vlada očitno umaknila svojo trditev v zvezi s hipotetično naravo drugega vprašanja. Vsekakor iz ničesar ni mogoče sklepati, da predložitveno sodišče odloča o sporu med posameznikoma. Poleg tega je iz izrecnega pravnega okvira predložitvene odločbe razvidno, da bi kazenski postopek, sprožen na podlagi vložitve predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, lahko vodil do naložitve kazenskih sankcij.

42 Glej zlasti sodbo z dne 7. julija 2011, Agafitei in drugi (C-310/10, EU:C:2011:467, točka 28).

2. Vsebinska presoja

a) Uporaba Direktive 2005/36/ES

100. Združenje AHTOP trdi, da je treba uveljavljanje Hoguetovega zakona proti družbi AIRBNB Ireland presojati glede na Direktivo 2005/36/ES,⁴³ ki naj bi državam članicam omogočala, da nekatere poklice urejajo s poklicnimi standardi o etiki, nadzoru in odgovornosti.

101. Nasprotno pa družba AIRBNB Ireland trdi, prvič, da Direktiva 2000/31 ne vsebuje nobenih izključitev, ki bi pomenile, da določbe Direktive 2005/36 prevladajo nad določbami te prve direktive.

102. Drugič, družba AIRBNB Ireland navaja, da iz člena 5(2) Direktive 2005/36 in iz sodbe X-Steuerberatungsgesellschaft⁴⁴ izhaja, da se ta direktiva za položaj v obravnavani zadevi ne uporablja, ker družba AIRBNB Ireland storitev na francoskem ozemlju ne opravlja, da bi opravljala poklic.

103. Najprej je treba ugotoviti, da se načelo svobode opravljanja storitev, če se nanaša na omejitve poklicnih kvalifikacij, v skladu s členom 5(2) Direktive 2005/36 uporablja, samo če je ponudnik na ozemlju države članice gostiteljice, da bi občasno in priložnostno opravljal poklic. Vendar nič ne nakazuje na to, da je družba AIRBNB Ireland v takšnem položaju. Zato za tega ponudnika ne velja načelo svobode opravljanja storitev iz člena 5 Direktive 2005/36.

104. Sodišče je v sodbi X-Steuerberatungsgesellschaft,⁴⁵ na katero se sklicuje družba AIRBNB Ireland, razsodilo, da v takem položaju za ponudnika ne velja niti načelo svobode opravljanja storitev, ki ga zagotavlja Direktiva 2006/123/ES,⁴⁶ in da je treba zato pogoje za dostop do poklica preučiti z vidika Pogodbe DEU.⁴⁷

105. V tej zadevi se tako postavlja vprašanje razmerja med Direktivo 2000/31 in načelom prostega pretoka storitev informacijske družbe na eni strani ter možnostjo držav članic, da urejajo pogoje dostopa do nekega poklica, na drugi.

106. V doktrini je bilo zatrjevano, da pogojev dostopa do poklica ni mogoče uporabiti za ponudnika, ki ponuja storitve po internetu.⁴⁸ Koordinirano področje namreč zajema zlasti zahteve v zvezi z začetkom opravljanja storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede kvalifikacij, dovoljenj in priglasitev, tudi če so te zahteve splošne narave.⁴⁹ Poleg tega v nasprotju z Direktivo 2006/123⁵⁰ Direktiva 2000/31 ne vsebuje nobene izključitve, ki bi določala, da prosti pretok storitev informacijske družbe ne velja za zahteve v zvezi z dostopom do reguliranega poklica.

43 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL 2005, L 255, str. 22).

44 Sodba z dne 17. decembra 2015 (C-342/14, EU:C:2015:827, točka 35).

45 Sodba z dne 17. decembra 2015 (C-342/14, EU:C:2015:827).

46 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL 2006, L 376, str. 36).

47 V skladu s členom 17, točka 6, Direktive 2006/123 se načelo svobode opravljanja storitev, določeno v členu 16 te direktive, ne uporablja za zadeve iz naslova II Direktive 2005/36/ES in zahteve držav članic, v katerih se storitev opravlja, ki dejavnost omejujejo na posamezne poklice. Glej sodbo z dne 17. decembra 2015, X-Steuerberatungsgesellschaft (C-342/14, EU:C:2015:827, točka 35).

48 Glej med drugim Hatzopoulos, V., *The Collaborative Economy and EU Law*, Hart Publishing, Oxford – Portland, 2018, str. 41.

49 Glej člen 2(h) Direktive 2000/31. Glej tudi Lodder, A.R., Murray, A.D. (ur.), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham – Northampton, 2017, str. 29.

50 Glej opombo 47.

107. Zato se lahko ponudnik, ki v državi članici izvora zagotavlja storitev informacijske družbe, vsaj pri zahtevah v zvezi z dostopom do reguliranega poklica sklicuje na svobodo opravljanja storitev, kot je zagotovljena z Direktivo 2000/31.⁵¹ Ker je to vprašanje zajeto v Direktivi 2000/31, ga ni treba presojeti z vidika primarnega prava.⁵²

b) Uporaba Direktive 2007/64

108. Komisija navaja, da so storitve, ki jih zagotavlja družba AIRBNB Payments UK, potencialno lahko zajete z Direktivo 2007/64/ES.⁵³

109. Glede na to, da se drugo vprašanje postavlja v primeru pritrdilnega odgovora Sodišča na prvo vprašanje, kar bi pomenilo, da za družbo AIRBNB Ireland velja načelo svobode opravljanja storitev informacijske družbe, ki ga zagotavlja Direktiva 2000/31, bom svojo analizo drugega vprašanja omejil na to direktivo.

110. Dalje, ker v predlogu za sprejetje predhodne odločbe Direktiva 2007/64 ni navedena, družba AIRBNB Payments UK pa ni stranka v postopku v glavni stvari, menim, da ob neobstoju pojasnil predložitvenega sodišča in stališč drugih strank, razen Komisije, ni primerno obravnavati vprašanj, ki jih je mogoče izpeljati iz te direktive. Sodišče namreč nima na voljo dovolj informacij, da bi jih lahko analiziralo po uradni dolžnosti.

c) Prost pretok storitev informacijske družbe in njegov obseg

111. Najprej je treba poudariti, da v skladu s členom 3(1) Direktive 2000/31 vsaka država članica zagotovi, da so storitve informacijske družbe ponudnika, ki posluje na njenem ozemlju, v skladu z veljavnimi nacionalnimi določbami v zadevni državi članici, ki spadajo na koordinirano področje, kot je opredeljeno v členu 2(h) te direktive. Nasprotno pa člen 3(2) Direktive 2000/31, razen za primere iz člena 3(4) te direktive drugim državam članicam prepoveduje omejevanje prostega pretoka storitev informacijske družbe iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje.

112. Za storitve informacijske družbe prosti pretok storitev, kot ga zagotavlja Direktiva 2000/31, velja samo za področja, ki spadajo na področje uporabe te direktive. Člen 1(5) Direktive 2000/31 natančneje določa področja in vprašanja, za katera se ta direktiva ne uporablja, vendar se nobeno med njimi ne nanaša na obravnavano zadevo.⁵⁴

113. Poleg tega člen 3(3) Direktive 2000/31 določa, da za storitve informacijske družbe prosti pretok ne velja na področjih, ki so navedena v prilogi k tej direktivi. Zahteve Hoguetovega zakona ne spadajo na nobeno od teh področij.⁵⁵

114. Zahteve v zvezi s storitvami informacijske družbe, ki spadajo na koordinirano področje, lahko izvirajo od države članice izvora ali – v mejah, ki jih določa Direktiva 2000/31 v členu 3(4) – od drugih držav članic.

⁵¹ Glej v tem smislu *Navodila za uporabnike – Direktiva 2005/36/ES, Vse, kar vas zanima o priznavanju poklicnih kvalifikacij*, <https://ec.europa.eu>, str. 16.

⁵² Glej v tem smislu sodbo z dne 23. februarja 2016, Komisija/Madžarska (C-179/14, EU:C:2016:108, točka 118). Glej tudi moje sklepne predloge v združenih zadevah X in Visser (C-360/15 in C-31/16, EU:C:2017:397, točka 152).

⁵³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES (UL 2007, L 319, str. 1).

⁵⁴ Iz člena 1(5) Direktive 2000/31 izhaja, da se ta direktiva ne uporablja za področje obdavčitve, za vprašanja v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, za vprašanja v zvezi z dogovori ali ravnanjem, ki ga ureja kartelno pravo, in za nekatere dejavnosti storitev informacijske družbe, ki so naštet v členu 1(5)(d) te direktive.

⁵⁵ Glej Prilogo k Direktivi 2000/31. Glede načina delovanja člena 3(3) te direktive glej sodbo z dne 29. novembra 2017, VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913, točki 24 in 25). Glej tudi moje sklepne predloge v zadevi VCAST (C-265/16, EU:C:2017:649, točka 19).

115. Obravnavana zadeva se nanaša na drugi položaj, v katerem bi lahko ureditev države članice, ki ni država članica izvora, omejila storitve informacijske družbe, zato *a priori* spada na področje uporabe člena 3(2) Direktive 2000/31.⁵⁶

116. Koordinirano področje, kot je opredeljeno v členu 2(h) Direktive 2000/31 v povezavi z uvodno izjavo 21 te direktive, zajema zahteve z zvezi z začetkom opravljanja storitev informacijske družbe ali izvajanjem teh dejavnosti, ne glede na to, ali so splošne narave ali posebej določene za te storitve ali njihove ponudnike.⁵⁷ Zato se zdi, da zahteve Hoguetovega zakona spadajo na koordinirano področje.

117. Da bi bilo mogoče zahtevo države članice, ki ni država, v kateri ima ponudnik storitev informacijske družbe sedež, uveljaviti zoper tega ponudnika in omejiti prosti pretok takih storitev, mora ta zahteva pomeniti ukrep, ki izpolnjuje *vsebinske in postopkovne pogoje*, določene v členu 3(4)(a) in (b) Direktive 2000/31.

d) Ukrepi, ki odstopajo od Direktive 2000/31

118. Najprej je treba opozoriti, da je bil Hoguetov zakon sprejet leta 1970, še pred Direktivo 2000/31. Zato je očitno, da zahteve iz tega zakona *ab initio* niso bile opredeljene kot ukrepi iz člena 3(4) te direktive. Poleg tega pa Direktiva 2000/31 ne vsebuje določbe, ki bi državam članicam dovoljevala ohranitev prejšnjih ukrepov, s katerimi bi se lahko omejil prosti pretok storitev informacijske družbe.

119. Kljub temu ne morem takoj izključiti, da lahko ukrep, ki je bil sprejet pred Direktivo 2000/31 ali na podlagi ureditve, ki je starejša od nje, če izpolnjuje pogoje iz člena 3(4) te direktive, omeji prosti pretok storitev informacijske družbe.

120. Poleg tega je iz člena 3(4)(b) Direktive 2000/31 razvidno, da lahko država članica odstopa od člena 3(2) te direktive z dvema vrstama ukrepov: z ukrepi, za katere veljajo postopkovni pogoji iz člena 3(4)(b) te direktive, in ukrepi, za katere ti pogoji ne veljajo, se pravi vsaj v nekaterih primerih z ukrepi, sprejetimi v okviru sodnega postopka.⁵⁸

121. Ugotoviti je treba, da je v okoliščinah obravnavane zadeve kazenska odgovornost družbe AIRBNB Ireland na koncu postopka v glavni stvari odvisna od odgovora na predhodno vprašanje, ali je ta ponudnik storitev moral izpolnjevati zahteve iz določb Hoguetovega zakona. Po mojem mnenju se predložitveno sodišče zato sprašuje, ali je te predpise o opravljanju poklica nepremičninskega posrednika mogoče uveljavljati proti temu ponudniku.

122. Po teh pojasnilih prehajam na analizo pogojev iz člena 3(4)(a) in (b) Direktive 2000/31.

⁵⁶ Glej *a contrario* sodbo z dne 11. septembra 2014, Papasavvas (C-291/13, EU:C:2014:2209, točka 35).

⁵⁷ Nasprotno pa je treba zahteve, ki ne spadajo na koordinirano področje in niso usklajene na ravni Unije, po potrebi preučiti ob upoštevanju primarnega prava. Glej v tem smislu sodbo z dne 14. februarja 2008, Dynamic Medien (C-244/06, EU:C:2008:85, točka 23). Glej tudi Lodder, A.R., „Directive 2000/31/EC on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market“, v Lodder, A.R., Murray, A.D. (ur.), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham - Northampton, 2017, str. 31.

⁵⁸ Glej tudi uvodno izjavo 25 Direktive 2000/31, v skladu s katero lahko nacionalna sodišča, vključno s civilnimi sodišči, ki rešujejo zasebnopravne spore, v skladu s pogoji iz te direktive sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od svobode opravljanja storitev informacijske družbe. Poleg tega lahko v skladu z uvodno izjavo 26 Direktive 2000/31 države članice v skladu s pogoji iz te direktive uporabljajo nacionalne kazenskopravne predpise in predpise o kazenskem postopku, zato da uvedejo vse preiskovalne in druge ukrepe, ki so potrebni za odkrivanje in preganjanje kaznivih dejanj, ne da bi bilo treba o ukrepih obvestiti Komisijo.

e) Vsebinski pogoji

123. Najprej, iz člena 3(4)(a)(i) Direktive 2000/31 je razvidno, da so odstopanja od prostega pretoka storitev informacijske družbe dovoljena, zlasti če so *potrebna* zaradi javnega reda, varstva javnega zdravja, javne varnosti ali varstva potrošnikov. Zdi se, da zahteve iz Hoguetovega zakona sledijo cilju varstva potrošnikov.

124. Dalje, v skladu s členom 3(4)(a)(ii) Direktive 2000/31 se lahko ta odstopanja izvedejo, če storitev informacijske družbe, na katero se nanaša ukrep, ki ga sprejme država članica, ki ni država izvora, *posega v te cilje ali predstavlja resno in nevarno tveganje, da bo ogrozila te cilje*.

125. Nazadnje, v skladu s členom 3(4)(a)(iii) Direktive 2000/31 morajo biti taka odstopanja *sorazmerna*.

126. Predložitvena odločba ne daje nobenega podatka za presojo, ali ureditev, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, izpolnjuje te zahteve.

127. Vendar pa mora država članica, ki želi iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje, omejiti prosti pretok storitev informacijske družbe, dokazati, da so izpolnjeni vsebinski pogoji iz člena 3(4)(a) Direktive 2000/31.

128. Ob neobstoju pojasnil glede nujnosti sprejetja zadevnega ukrepa in glede morebitnega poseganja storitve družbe AIRBNB Ireland v katerega od ciljev iz člena 3(4)(a)(i) Direktive 2000/31 drugega vprašanja ni mogoče razumeti drugače, kot da državi članici, ki ni država izvora, po potrebi omogoča, da samodejno in brez preučitve vsebinskih pogojev določi zahteve v zvezi z opravljanjem poklica nepremičninskega posrednika za izvajalce iz kategorije storitev informacijske družbe.

129. Menim, da Direktiva 2000/31 nasprotuje temu, da država članica v takih okoliščinah in na tak način omeji svobodo opravljanja storitev informacijske družbe, ki izvirajo iz druge države članice.

130. Prvič, člen 3(1) Direktive 2000/31 državam članicam nalaga obveznost zagotavljanja, da so storitve informacijske družbe ponudnika, ki posluje na njihovem ozemlju, v skladu z veljavnimi nacionalnimi določbami v teh državah članicah, ki spadajo na koordinirano področje.⁵⁹ V nasprotju s to splošno obveznostjo in da načelo iz člena 3(1) Direktive 2000/31 ne bi „razvodenelo“, bi bilo mogoče člen 3(4) te direktive razumeti, kot da državam članicam, ki niso države članice izvora, omogoča, da od svobode opravljanja storitev odstopajo le posredno.

131. Drugič, člen 3 Direktive 2000/31 je treba razlagati tako, da zagotavlja svobodo opravljanja storitev informacijske družbe med državami članicami.⁶⁰ Vendar pa bi, če bi se tudi drugim državam članicam, ki niso država članica izvora, podelila pristojnost, da po uradni dolžnosti uporabijo splošne in abstraktne ukrepe za vse ponudnike iz kategorije storitev informacijske družbe, to znatno oslabilo načelo svobode opravljanja takih storitev. Člen 3(2) Direktive 2000/31 namreč ponudniku storitev informacijske družbe zagotavlja določeno stopnjo pravne varnosti: razen odstopanj, dovoljenih pod pogoji iz člena 3(4) Direktive 2000/31, za tega ponudnika storitev ne smejo veljati strožje zahteve od tistih, ki so določene v materialnem pravu, ki velja v državi članici, v kateri ima ta ponudnik sedež.

132. Tretjič, ukrepi, sprejeti na podlagi člena 3(4) Direktive 2000/31, se ne nanašajo na storitve informacijske družbe ali na ponudnike teh storitev, ampak na *določeno* storitev.

⁵⁹ Glej sodbo z dne 25. oktobra 2011, eDate Advertising in drugi (C-509/09 in C-161/10, EU:C:2011:685, točka 61). Glej tudi D'Acunto, S., „La directive 98/48 prévoyant un mécanisme de transparence réglementaire pour les services de la société de l'information: un premier bilan après douze mois de fonctionnement“, *Revue du droit de l'Union européenne*, št. 3, 2000, str. 628.

⁶⁰ Glej sodbo z dne 25. oktobra 2011, eDate Advertising in drugi (C-509/09 in C-161/10, EU:C:2011:685, točka 64).

133. Četrtrič, da bi se ugotovilo, ali *storitev informacijske družbe* posega v določen cilj oziroma ali pomeni resno in nevarno tveganje, da ga bo ogrozila, je treba po mojem mnenju vsekakor presoditi okoliščine obravnavane zadeve.

134. Nazadnje, petič, zgornji preudarki so potrjeni s postopkovnimi pogoji, ki jih mora izpolniti država članica, ki želi omejiti prosti pretok storitev, in h katerim se bom vrnil pozneje.⁶¹ Opozoriti je treba, da mora država članica, ki namerava sprejeti ukrepe, ki odstopajo, v skladu s členom 3(4)(b) Direktive 2000/31 Komisijo najprej obvestiti o svoji nameri in od države članice izvora zahtevati, da sprejme ukrepe v zvezi s storitvami informacijske družbe. Ta država članica lahko nato načrtovane ukrepe sprejme, če se država članica izvora ni ustrezno odzvala. Ti postopkovni pogoji jasno potrjujejo, da se ukrepi iz člena 3(4) Direktive 2000/31 lahko sprejmejo le priložnostno.

135. Iz teh razlogov menim, da lahko država članica, ki ni država članica izvora, od prostega pretoka storitev informacijske družbe odstopa le z ukrepi, ki jih sprejme za vsak primer posebej.⁶²

136. Poleg tega menim, da lahko zahteve iz Hoguetovega zakona vzbudijo dvome glede njihove sorazmernosti. Iz razprave med strankami na obravnavi sklepam, da ni gotovo, da bi družba AIRBNB Ireland na podlagi Hoguetovega zakona lahko pridobila poklicno izkaznico. Vendar se na podlagi informacij, ki jih je predložitveno sodišče navedlo v svojem predlogu, Sodišče glede tega ne more opredeliti.

137. Vsekakor mora predložitveno sodišče presoditi, ali so zadevni ukrepi glede na vse elemente, ki so mu bili predstavljeni, potrebni za zagotovitev varstva potrošnikov in ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseg zastavljenega cilja.

f) Postopkovni pogoji

138. Spomniti je treba, da iz člena 3(4)(b) Direktive 2000/31 izhaja, da mora država članica, ki namerava sprejeti ukrepe, ki omejujejo prosti pretok storitev informacijske družbe iz druge države članice, Komisijo najprej obvestiti o svoji nameri in od države članice izvora zahtevati, da sprejme ukrepe na področju storitev informacijske družbe.

139. Iz ničesar ni mogoče sklepati, da je Francoska republika od Irske zahtevala sprejetje ukrepov na področju storitev informacijske družbe.

140. Poleg tega se zdi, da ni bil izpolnjen niti pogoj glede obvestitve Komisije, ne med obdobjem prenosa Direktive 2000/31 ne po njem.

⁶¹ Glej točke od 138 do 150 teh sklepnih predlogov.

⁶² Glej Sporočilo Komisije z dne 14. maja 2003 Svetu, Evropskemu parlamentu in Evropski centralni banki z naslovom – Uporaba členov od 3.4 do 3.6 Direktive o elektronskem poslovanju za finančne storitve (COM/2003/0259 final, točka 1 in točka 2.1.2); Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru – prvo poročilo o uporabi [Direktive 2000/31] z dne 21. novembra 2003 (COM(2003) 702 final, točka 4.1). Glej tudi Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique: le projet „Méditerranée““, *Revue du droit de l'Union européenne*, št. 4, 2000, str. 762 in 792; Gkoutzinis, A., *internet Banking and the Law in Europe: Regulation, Financial Integration and Electronic Commerce*, Cambridge University Press, Cambridge-New York, 2006, str. 283.

141. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča je razvidno, da če ni bila izvedena priglasitev tehničnih predpisov, kot jo določa Direktiva 2015/1535, teh tehničnih predpisov ni mogoče uporabiti in uveljavljati proti posameznikom.⁶³ Ali je pravna posledica enaka, kot če ni izvedena priglasitev Komisiji, kakor jo določa člen 3(4) Direktive 2000/31?⁶⁴

142. V zvezi s tem je treba poudariti, da je generalni pravobranilec F. G. Jacobs v sklepnih predlogih v zadevi Enichem Base in drugi⁶⁵ razlikoval med obveznostmi priglasitve, povezanimi s posebnimi določbami, ki Komisiji in različnim državam članicam omogočajo, da predložijo stališča o priglašeni osnutkih, in v skladu s katerimi morajo države članice v nekaterih primerih sprejetje takšnih osnutkov za določeno obdobje odložiti, na eni strani in med obveznostmi priglasitve, ki niso omejene s takimi pravili, na drugi. Generalni pravobranilec F. G. Jacobs je nato navedel, da ob neobstoju predpisanega postopka za odložitev začetka veljavnosti zadevnega ukrepa ali nadzora Skupnosti ni mogoče trditi, da neizpolnitev obveznosti obvestitve Komisije povzroči nezakonitost ukrepov.⁶⁶

143. Sodišče je v svoji sodbi odločilo, da ob neobstoju postopka nadzora Skupnosti za osnutke in brez podreditve začetka veljavnosti načrtovanih ureditev dovoljenju oziroma nenasprotovanju Komisije, pravilo, ki državam članicam nalaga, da te osnutke in predpise priglasijo Komisiji, posameznikom ne podeljuje nobene pravice, ki bi jo pred nacionalnimi sodišči lahko uveljavljali zaradi tega, ker naj bi bila ta ureditev sprejeta, ne da bi bila predhodno priglašena Komisiji.⁶⁷

144. Glede tega je Sodišče v poznejši sodni praksi v zvezi z opustitvijo priglasitve, določene v direktivah, ki so bile sprejete pred Direktivo 2015/1535, ugotovilo, da pravni instrumenti, ki zaradi te opustitve privedejo do sankcije nemožnosti uveljavljanja, določajo postopek nadzora Unije nad osnutki nacionalnih predpisov in pogojevanje datuma njihove izvršitve z dovoljenjem ali nenasprotovanjem Komisije.⁶⁸

145. Učinke tega, da ni poslano obvestilo iz Direktive 2000/31, je treba določiti na podlagi teh ugotovitev sodne prakse.

146. Res je, da člen 3(4) Direktive 2000/31 Komisiji ne omogoča, da razveljavi ali odpravi učinke nacionalnega ukrepa. Vendar pa lahko Komisija v skladu s členom 3(6) te direktive od zadevne države članice zahteva, da predlaganih ukrepov ne sprejme ali da že sprejete ukrepe nemudoma prekliče. Poleg tega lahko Komisija zoper državo članico vložijo tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, če ta ni izpolnila svoje obveznosti, da ukrepa ne sprejme oziroma da ga prekliče.⁶⁹

147. Poleg tega člen 3(5) Direktive 2000/31 v nujnih primerih državam članicam dovoljuje, da sprejmejo ukrepe, ki omejujejo prosti pretok storitev informacijske družbe. Vendar je treba v nujnih primerih ukrepe čim prej sporočiti Komisiji. Iz tega sklepam, da ima lahko ukrep *a priori* učinek, ne da bi bilo treba pred datumom izvršitve pridobiti dovoljenje ali nenasprotovanje Komisije.

63 Glej nedavno sodbo z dne 7. avgusta 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, točki 52 in 53). Glej tudi moje sklepne predloge v zadevi Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, točka 37).

64 Opozoriti je treba, da se, če bi se štel, da zahteve iz Hogueetovega zakona pomenijo ukrepe v smislu člena 3(4) Direktive 2000/31, vprašanje, kakšna je povezava med obveznostjo priglasitve, ki jo določa Direktiva 2000/31, in tisto, ki jo določa Direktiva 2015/1535, ne bi postavljalo. Za opredelitev kot „tehnični predpis“, za katerega velja obveznost priglasitve v skladu z zadnjemavedeno direktivo, mora imeti zahteva, ki jo določa nacionalno pravo, poseben namen in predmet urediti storitve informacijske družbe jasno in z določenim ciljem (glej moje sklepne predloge v zadevi Uber France, C-320/16, EU:C:2017:511, točke od 24 do 33). Vendar v obravnavani zadevi ni tako. Poleg tega, kot je razvidno iz sodne prakse Sodišča, nacionalne določbe, ki opravljajo poklicne dejavnosti pogojujejo s predhodnim dovoljenjem, niso niti tehnični predpisi (glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Falbert in drugi (C-255/16, EU:C:2017:983, točka 16)). V bistvu se zdi, da Hogueetov zakon izvajanje dejavnosti nepremičninskih posrednikov pogojuje s pridobitvijo poklicne izkaznice.

65 380/87, neobjavljeni, EU:C:1989:135.

66 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Enichem Base in drugi (380/87, neobjavljeni, EU:C:1989:135, točka 14).

67 Glej sodbo z dne 13. julija 1989, Enichem Base in drugi (380/87, EU:C:1989:318, točki 20 in 24).

68 Glej sodbo z dne 26. septembra 2000, Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496, točka 43).

69 Glej Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique: le projet „Méditerranée“, *Revue du droit de l'Union européenne*, št. 4, 2000, str. 791, in Kightlinger, M.F., „A Solution to the Yahoo! Problem? The EC E-Commerce Directive as a Model for International Cooperation on internet Choice of Law“, *Michigan Journal of International Law*, 2003, zv. 24, št. 3, str. 737.

148. Vendar Direktiva 2015/1535 Komisiji ne podeljuje niti pristojnosti, da razveljavi ali ustavi izvajanje nacionalne ureditve. Nasprotno pa ta direktiva od držav članic zahteva, da izpolnjujejo navodila Komisije.

149. Poleg tega lahko v skladu z Direktivo 2015/1535 država članica uporabi tudi nujni postopek, kadar meni, da je treba pripraviti tehnična pravila v zelo kratkem roku.

150. Iz teh razlogov glede na analogijo med postopkom nadzora tehničnih pravil iz Direktive 2015/1535 in postopkom nadzora ukrepov, ki omejujejo prosti pretok storitev informacijske družbe, menim, da v skladu z Direktivo 2000/31 neobstoj priglasitve privede do sankcije nemožnosti uveljavljanja ukrepa proti ponudniku teh storitev.

151. Na podlagi navedenega predlagam, da se na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je treba člen 3(4) Direktive 2000/31 razlagati tako, da država članica, ki ni država, na katere ozemlju ima ponudnik storitev informacijske družbe sedež, iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje, ne more po uradni dolžnosti in brez preučitve vsebinskih pogojev omejiti prostega pretoka teh storitev s sklicevanjem na to, da mora ponudnik storitev informacijske družbe izpolnjevati zahteve, kakršne so te v zvezi z opravljanjem poklica nepremičninskega posrednika, ki jih določa Hoguetov zakon.

VI. Predlog

152. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavil juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Parizu, Francija), odgovori:

1. Člen 2(a) Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu, (Direktiva o elektronskem poslovanju) v povezavi s členom 1(1)(b) Direktive (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe je treba razlagati tako, da storitev povezovanja morebitnih najemnikov z najemodajalci, ki ponujajo kratkotrajno nastanitev, prek elektronske platforme, kadar ponudnik navedene storitve ne nadzira bistvenih pravil teh storitev, spada med storitve informacijske družbe v smislu navedenih določb.
2. Člen 3(4) Direktive 2000/31 je treba razlagati tako, da država članica, ki ni država, na katere ozemlju ima ponudnik storitev informacijske družbe sedež, iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje, ne more po uradni dolžnosti in brez preučitve vsebinskih pogojev omejiti prostega pretoka teh storitev s sklicevanjem na to, da mora ponudnik storitev informacijske družbe izpolnjevati zahteve, kakršne so te v zvezi z opravljanjem poklica nepremičninskega posrednika, ki jih določa zakon št. 70-9 z dne 2. januarja 1970 o pogojih za opravljanje nekaterih transakcij z nepremičninami in premičninami.